

PAPER DETAILS

TITLE: OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNE YÖNELİK ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUKLARLA İLGİLİ
HİZMET İÇİ EĞİTİM PROGRAMI ETKİNLİĞİ

AUTHORS: Sevinç BAYRAM,Sener SENTÜRK

PAGES: 396-416

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1679316>

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNE YÖNELİK ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUKLARLA İLGİLİ HİZMET İÇİ EĞİTİM PROGRAMI ETKİLİLİĞİ³

THE EFFECTIVENESS OF IN-SERVICE TRAINING RELATED TO GIFTED CHILDREN FOR PRESCHOOL TEACHERS

Sevinç BAYRAM¹, Şener ŞENTÜRK²

ÖZ: Bu çalışmada, okul öncesi öğretmenlerine yönelik, özel yetenekli çocuklarla ilgili eğitim programının etkililiğini ortaya koymak amaçlanmıştır. Araştırmada ön test – son test kontrol gruplu deneysel desen kullanılmıştır. Araştırmada çalışma grubunu, resmi ve özel okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan 58 okul öncesi öğretmeni oluşturmuştur. Çalışma verileri “Katılımcılara İlişkin Kişisel Bilgiler Formu”, “Özel Yetenekliler Başarı Testi” ve “Program Sonu Değerlendirme Formu” aracılığıyla elde edilmiştir. Deney grubundaki okul öncesi öğretmenlerine 3 gün 18 saatten oluşan, araştırmacının hazırladığı özel yeteneklilere ilişkin bilgi ve farkındalık düzeyini artırmayı temel alan eğitim programı uygulanmıştır. Verilerin analizinde parametrik testlerden T- testi ve Anova kullanılmıştır. Araştırma sonunda deney grubu öğretmenlerin öntest-sontest puan ortalamaları arasında son test lehine; deney ve kontrol grubu sontest puan ortalamaları arasında deney grubu lehine anlamlı fark çıkmıştır. Ayrıca program sonu değerlendirme görüşlerine göre de eğitim programının etkili olduğu görülmüştür.

Anahtar sözcükler: Hizmet içi eğitim programı, özel yetenekli çocuk, okul öncesi öğretmeni

ABSTRACT: In this study, it was aimed to reveal the effectiveness of the education program for preschool teachers about specially gifted children. In the research, experimental design with pretest-posttest control group was used. The study group consisted of 58 pre-school teachers working in public and private preschool education institutions. The study data were obtained through “Personal Information Form for Participants”, “Special Skilled Achievement Test” and “Program End Assessment Form”. A training program based on increasing the level of knowledge and awareness of special talented children, consisting of 3 days and 18 hours, was applied to pre-school teachers in the experimental group. T-test and Anova, which are among the parametric tests, were used in the analysis of the data. At the end of the search, among the pretest-posttest mean scores of the experimental group teachers, in favor of the posttest; There was a significant difference between the experimental and control group posttest mean scores in favor of the experimental group. In addition, according to the end-of-program evaluation views, the training program was found to be effective.

Keywords: In-Service education curriculum, Gifted children, pre-school teacher

Bu makaleye atıf vermek için:

Bayram, S. ve Şentürk, Ş. (2022). Ortaokul öğrencilerinin sosyobilimsel konulara ilişkin zihinsel yapılarının tespiti, *Trakya Eğitim Dergisi*, 12(1), ss. 396-416

Cite this article as:

Bayram, S. & Şentürk, Ş. (2022). Determination of secondary school students' cognitive structure regarding socio-scientific issues. *Trakya Journal of Education*, 12(1), pp. 396-416

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

The most significant period of discovering gifted children is the early childhood period, which should be taken into consideration as it is the basic building block of special education and covers all special needs children (Ataman, 2011). In the preschool period, when the development is the fastest, it is very important to arrange rich stimulating environments, which are suitable for the interests and abilities of special talented children. Also preparing educational programs, informing and raising awareness of parents and teachers, maximizing children's cognitive, physical, social and emotional development areas are very

¹Uzm., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun/Türkiye, e-mail: sevinc.aydin.26@gmail.com, ORCID 0000-0002-3358-9371

²Doç.Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun/Türkiye, e-mail: egitimhekimi@gmail.com, ORCID 0000-0002-0672-7820

³ Bu çalışma 2020 Güz döneminde tez çalışmasından türetilmiştir.

vital matters. (Dağlıoğlu, 2010) In this process, called the diagnostic process, the biggest task belongs to the teacher. Therefore, the teacher needs to have the necessary skills and proficiency in special talented children and their education (Seyhan, 2015). Preschool teachers' knowledge about special abilities and gifted children provides a more qualified detection stage for children and increases the quality of education (Yoleri, Tetik, & Çetken, 2018). Teachers, who do not have the necessary training for gifted students can't meet the demands of children with these characteristics (Archambault, Westberg, Brown, Hallmark, Emmons, & Zhang, 1993). In this direction, within the scope of the in-service program; to increase the awareness level of preschool teachers about special ability, to ensure that potentially gifted children are diagnosed and healthily guided in their classrooms, to ensure healthy communication with the families of specially gifted children, to ensure that families are informed correctly in the process, to strengthen teacher-family-child communication and to establish correct cooperation form the original value of the work. It is expected that the study will take a key place in the literature and will be a source for many studies.

Method

In the study on Special Talented Awareness Education Program (ÖYEP) for preschool teachers, two of the full experimental designs, pre-test and post-test control group were conducted with random experimental design. Experimental and control groups consist of a total of 58 preschool teachers who applied to participate in the program from preschool teachers working in public and private schools affiliated to Samsun Provincial Directorate of National Education. The experimental and control groups were formed as 29 teachers each, and it was applied to the participants in ÖYEP experimental group in 18-sessions. The application, where each session was 1 hour, took 18 hours in total. In the study, "ÖYEP Achievement Test" was applied to the experimental and control groups as a pre-test and a post-test. In the research, personal information form, special gifted achievement test (ÖYBASAT) developed by Şentürk and Kalem (2018) and post-program evaluation forms were used. As a result of the Kolmogorov-Smirnov test conducted to determine whether the ÖYBASAT scores showed normal range, it was observed that the range showed normality ($z = .087$; $p > .05$). Due to the normal range, T-test and ANOVA were used among parametric tests. The level of significance regarding the analysis was accepted as .05.

Findings

According to the data obtained from the research, it was determined that the academic achievement scores of the teachers in the experimental group differed significantly after the experimental application ($t(58) = -9.950$, $p < 0.005$) According to the arithmetic average scores, it is seen that the pre-test academic achievement scores ($\bar{x} = 58,103$) of the teachers in the experimental group are significantly lower than the post-test academic success scores ($\bar{x} = 77,931$). This result can be interpreted as that the experimental study has affected the academic achievements of the teachers in the experimental group to a great extent, and improved their knowledge about special talented. At the same time, when the t-test results for dependent groups regarding whether there is a significant difference between the pre-test and post-test scores of the control group teachers participating in the ÖYEP, there was no significant difference between the pre-test and post-test academic achievement scores of the teachers in the control groups. ($t(58) = -.217$, $p < 0.005$). According to this result, it was observed that the pre-test and post-test knowledge level of the teachers in the control group, where ÖYEP was not applied, did not change significantly. In the study, a significant difference was found between the post-test academic achievement scores of the teachers in the experimental and control groups according to the t-test results for the independent groups regarding whether there is a significant difference between the post-test scores of the experimental and control group teachers participating in ÖYEP. ($t(56) = 9.243$, $p < 0.005$). Considering the arithmetic average scores, it is seen that the post-test academic achievement scores of the teachers in the experimental group ($\bar{x} = 77,931$) are higher than the control group post-test academic achievement scores ($\bar{x} = 57,931$). According to this result, the knowledge level of the pre-school teachers in the experimental group increased at the end of the ÖYEP and they obtained a higher average score than the control group. This situation shows that the program applied to preschool teachers is effective by reaching its outcomes and can be successful in increasing the level of knowledge and awareness of teachers.

Discussion and Conclusion

At the end of the study, 29 preschool teachers in the experimental group participated in the ÖYEP, consisting of 3 days and 18 hours' work, and ÖYBASAT was applied during the research process. There is a differentiation in favour of the post-test, between the ÖYBASAT pre-test and post-test scores of the experimental group. Accordingly, ÖYEP has increased the level of knowledge and awareness of preschool

teachers towards special gifted children and helped them to correct their misinformation. It was observed that ÖYEP had a positive effect by succeeding in bringing their outcomes to preschool teachers. When the t-test results are analysed, regarding the ÖYBASAT pre-test and post-test scores of the control group participants in the study, it was seen that there was no significant difference. Accordingly, the fact that there is no difference between the pre-test and post-tests of the preschool teachers who did not participate in the ÖYEP shows that their level of success remains constant by not being exposed to any factors that increase the knowledge level of the teachers and revise their mistakes. To reveal the effectiveness of the program, it was determined that there was a differentiation in favour of the experimental group when the t-test results for the independent groups regarding the post-test scores of ÖYBASAT were examined for the pre-school teachers who participated in the experimental group and the pre-school teachers who did not participate in the ÖYEP. It can be declared that the success scores of preschool teachers who attended and trained in ÖYEP showed an improvement. The knowledge and awareness levels of the teachers increased, and knowledge inaccuracies decreased. When the opinions and criticisms of the preschool teachers participating in the ÖYEP are examined, it can be interpreted that the participating teachers have increased their education, knowledge and awareness levels in the direction of learning outcomes, and they end the education up happily and suggest it to other colleagues. As a result of the study, it shows that pre-school teachers become more qualified in the definition of special talented, myths, developmental characteristics of gifted children, their diagnosis, educational processes, various problems faced by families with gifted children, and suggestions for these problems, preschool teachers' problems and solutions for these problems, picture analysis, and evaluation in the preschool period and relationship of special gifted children with their pictures, various activities related to the education of gifted children or adaptation of their daily education programs. This is reflected in the final test scores. The lack of a significant difference between the pre-test and post-test results of the control group is thought to be due to their lack of education.

GİRİŞ

Çocukluk dönemi içerisinde 0 – 6 yaşı kapsayan “okul öncesi dönem” gelişim sürecinin kritik dönemlerinden biridir (Oktay, 2007). Okul öncesi eğitim ise bu dönemdeki çocuğa ilk bütüncül desteğin sağlandığı ve çocukların öğrenme ve eğitime ilişkin tutumlarının oluşmaya başladığı önemli bir eğitim ortamıdır (Roeper, 1977). Bu süreç tüm çocuklar için aynı önemde olmakla birlikte, çeşitli yönleriyle akranlarından önde gelişim göstererek farklılaşan özel yetenekli çocuklar için ayrı bir önem taşımaktadır. Özel yetenekli birey; akranlarına göre daha hızlı öğrenen, yaratıcılık, sanat, liderliğe yönelik kapasitede önde olan, özel akademik yeteneği bulunan, soyut düşünceleri anlayabilen, ilgi alanlarında bağımsız hareket etmeyi seven ve yüksek düzeyde performans gösteren birey olarak tanımlanmıştır (MEB Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği, 2018b). Özel yetenekli çocukları keşfetmede en önemli dönem, erken çocukluk dönemi olup, erkenlik ilkesi olarak kabul edilen bu süreç, özel eğitimin temel yapı taşı oluşturan ve tüm özel gereksinimli çocukları kapsadığı için dikkate alınması gereken bir durumdur (Ataman, 2011). Gelişimin, hızlı olduğu okul öncesi dönemde özel yetenekli çocukların ilgi ve yeteneklerine uygun, zengin, uyarıcı çevre ve ev ortamlarının düzenlenmesi, eğitim programlarının hazırlanması, ailelerin ve öğretmenlerin bilgilendirilmesi ve bilinçlendirmesi onların bilişsel, fiziksel, sosyal ve duygusal gelişim alanlarını ulaşabileceği en üst seviyeye çıkarılması açısından oldukça önemlidir (Dağlıoğlu, 2010). Bu çocukların erken teşhis edilerek ve uygun eğitim müdahalelerinin yapılmasının, çocukların başarılarını olağanüstü artırdığını ve farklı ihtiyaçları olan çocukların duygusal ve eğitsel uyumsuzluk riskini minimuma indirdiği ifade edilmektedir (Hodge ve Kemp, 2000). Teşhis süreci olarak adlandırılan bu süreçte, en büyük görev öğretmene aittir. Dolayısıyla öğretmenin de özel yetenekliler ve eğitimleri hakkında gerekli donanım ve yeterliliğe sahip olması gerekmektedir (Seyhan, 2015). Okul öncesi öğretmenlerinin özel yetenekler, özel yetenekli çocuklar hakkında bilgili, aktif olması, çocukları belirleme aşamasının daha nitelikli hale gelmesi ve eğitimin kalitesinin artmasını sağlamaktadır (Yolcu, Tetik ve Çetken, 2018). Özel yeteneklilere ilişkin gereken eğitimi almamış öğretmenler, bu özellikleri taşıyan çocukların ihtiyaçlarını karşılama konusunda yetersiz kalmaktadır (Archambault, Westberg, Brown, Hallmark, Emmons ve Zhang, 1993).

Okul öncesi öğretmenlerinin özel yetenekli öğrencilere yönelik bilgi eksikliklerinin giderilerek, bu çocukların fark edilmesi ve tanınması aşamasında doğru yönlendirmelerde bulunmalarını sağlamak oldukça önemlidir. Bu doğrultuda özel yetenekli çocukların örgün eğitimde karşılaştıkları ilk öğretmenler olmaları nedeniyle okul öncesi öğretmenlere görevler düşmektedir. Okul öncesi eğitim, özel yetenekli çocukların eğitiminde ilk basamaktır. Okul öncesi öğretmenleri ise ilk eğitimcileridir. Bu noktada öğretmenlerin doğru eğitim uygulaması yapmaları, bu çocukları iyi yönlendirmeleri, sınıf içi etkinliklerinde

uyarlamalar yaparak özel yetenekli çocukları da içine alan planlar hazırlamaları gerekmektedir. Özcan ve Kayadelen (2015), öğretmenlerin özel yetenekli çocuklara ilişkin eğitime yönelik görüşlerini araştırdığında da çalışmanın önemini destekler nitelikte öğretmenlerin eğitime ihtiyaç duydukları saptanmıştır. Öğretmenlerin, özellikle özel yetenekli çocukların eğitimi hakkında bilgi eksikliklerinin hizmet içi eğitimler ile giderilmesi, yanlış yargılarının düzeltilmesi gerekmektedir. Bu doğrultuda hizmet içi program kapsamında; okul öncesi öğretmenlerinin özel yeteneğe ilişkin farkındalık düzeylerini artırmak, sınıflarında muhtemel özel yetenekli çocukların tanınması ve yönlendirilmesinin sağlıklı şekilde gerçekleştirilmesini sağlamak ayrıca özel yetenekli çocukların aileleri ile sağlıklı iletişim kurularak, ailelerin süreç içinde doğru bilgilendirilmesini sağlamak, öğretmen-aile-çocuk iletişimini güçlendirerek doğru iş birliğinin kurulmasını sağlamak çalışmanın özgün değerini oluşturmaktadır. Literatür incelendiğinde ilkökul öğretmenlerine (Şahin ve Kargın, 2013), fen öğretmenlerine (Gökdere ve Çepni, 2004), BİLSEM’de görev yapan öğretmenlere (Kontaş, 2009) ve okul öncesi yardımcı öğretmen adaylarına yönelik (Şahin, 2011) özel yeteneklilere ilişkin eğitim programları hazırlanarak uygulandığı, etkililiğinin araştırıldığı çalışmalara ulaşılmıştır. Okul öncesi alanında da Kıldan (2011), okul öncesi öğretmenlerin yeterliliklerini belirlemeye yönelik bir araştırma yapmıştır. Araştırma sonucunda okul öncesi öğretmenlerin özel yetenekli çocuklar hakkındaki bilgi seviyelerinin erken teşhis açısından önemli olduğu ve bu konuda çeşitli hizmet içi eğitim seminerlerine ihtiyaç duyulduğu ortaya çıkmıştır. Ancak incelenen literatür kapsamında okul öncesi öğretmenlerine yönelik özel yetenekli çocuklara ilişkin hazırlanan bir eğitim programının etkililiğini saptamayı hedefleyen bir çalışma ülkemizde bulunamamıştır. Tüm bu bulgular yapılan çalışmanın önemini daha da vurgular niteliktedir. Çalışmanın literatürde önemli bir yer tutarak pek çok araştırmaya kaynaklık edeceği düşünülmektedir.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Okul öncesi öğretmenlerine yönelik Özel Yetenekliler Farkındalık Eğitim Programına (ÖYEP) ilişkin araştırmada tam deneysel desenlerden ön test son test control gruplu seçkisiz deneysel desen ile yürütülmüştür; bu desen iki veya daha fazla gruba rastgele seçkiyle katılımcı denekler tayin edilerek deneklerin dâhil olduğu grubun deneysel uygulamaya katılması, diğer control grubunun ise deneysel çalışma sırasında herhangi bir uygulamaya katılmamasına dayanmaktadır (Heppner, Kivlighan ve Wampold, 1999). Deney ve control gruplarını 29’ar kişi toplam 58 öğretmenin oluşturduğu araştırmada 18 oturumdan oluşan ÖYEP deney grubunda bulunan katılımcılara uygulanmıştır. Her oturumun 1’er saat olduğu uygulama, 18 saat sürmüştür. Araştırmada “ÖYEP Başarı Testi” deney ve control grubuna ön-test ve son-test olarak uygulanmıştır. Deney grubuna ayrıca Program Değerlendirme Formu uygulanmıştır. Araştırma deseni Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. *Araştırma deseni*

Gruplar	Ön-test ÖYEP BaşarıTesti.	Uygulama ÖYEP(18 Oturum)	Son-Test ÖYEP BaşarıTesti
Deney	X	X	X
Kontrol	X	-	X

Çalışma Grubu/ Evren- Örneklem

Araştırmada çalışma grubu, Samsun İl Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı resmi ve özel okullarda görev yapan okul öncesi öğretmenlerden programa katılmak için müracaat etmiş öğretmenlerden oluşturulmuştur.

Müracaat eden okul öncesi öğretmenlerinden eğitime katılanlar deney grubunu oluştururken kontrol grubu ise yine Samsun İl Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı resmi ve özel okullarda görev yapan okul öncesi öğretmenlerinden programa katılmak için müracaatta bulunup, programa katılamayan öğretmenlerden oluşturulmuştur. Deney ve kontrol grubunun demografik özelliklerine göre sayısal dağılımı Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Deney ve kontrol grubundaki katılımcı özellikleri

Değişkenler	Özellikler	Deney Grubu		Kontrol Grubu	
		F	%	f	%
Cinsiyet	Kadın	29	100	29	100
	Erkek	-	0	-	0
	1	3	10	1	4
Kıdem	2	3	10	5	17
	3	12	42	12	41
	4	4	14	8	28
Eğitim durumu	5	7	24	3	10
	Lisans	25	83	27	93
	Lisansüstü	4	17	2	7
Çocuk sayısı	Çocuk yok	-	0	1	3
	1 Çocuk	21	72	16	55
	2 Çocuk	8	28	10	35
Tanı	3 Çocuk ve üzeri	-	0	2	4
	Konulmuş	4	14	6	21
	Yoktur	25	86	23	79
Özel Yetenekliler Eğitimi aldınız mı?	Evet	7	24	2	7
	Hayır	22	76	27	93

Tablo 2'ye göre araştırmaya katılan deney ve kontrol grubu öğretmenlerinin tamamı kadındır. Aynı zamanda deney ve kontrol grubunda yer alan okul öncesi öğretmenlerinin çoğunluğunun 3 yıl mesleki kıdemi bulunmaktadır. Deney grubunda 3 yıllık mesleki kıdeme sahip öğretmenleri 5 yıllık mesleki kıdeme sahip öğretmenler (%24) takip ederken kontrol grubunda ise 4 yıllık mesleki kıdeme sahip öğretmenler (%28) takip etmektedir. Deney ve kontrol grubundaki katılımcıların çoğunluğu lisans mezunu okul öncesi öğretmenler olmakla birlikte dağılımları farklılaşmaktadır. Deney grubunun %83'ü lisans mezunu iken kontrol grubunun %93'ü lisans mezunudur. Katılımcılar sahip oldukları çocuk sayısı bakımından incelendiğinde ise deney grubunun %72'si 1 çocuğa sahipken; kontrol grubunun %55'i 1 çocuğa sahiptir. İki grupta da çoğunluğu 1 çocuklu okul öncesi öğretmenleri oluşturmuştur. Katılımcı öğretmenler "Ailenizde özel yetenekli tanısı konulmuş kimse var mı?" sorusuna deney grubunun %86'sı "yoktur" cevabı vererek çoğunluğu oluştururken; kontrol grubunun %79'u "yoktur" cevabı vererek çoğunluğu oluşturmaktadır. Bu noktada dikkat edilmesi gereken kontrol grubundaki öğretmenlerin ailesinde özel yetenekli tanısı konulmuş birey sayısı daha fazladır. Araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinin özel yetenekliler eğitimi almış olma durumu incelendiğinde ise; iki grupta da eğitim alamayan sayısı daha fazladır ancak kontrol grubunda daha fazla öğretmenin %93 ile eğitim almadığı görülmektedir.

Araştırma Gruplarının Denkliğine İlişkin Bağımsız Gruplar İçin t-testi Sonuçları

Deney grubu ile kontrol grubu katılımcıların uygulama öncesinde denkliği için yapılan Bağımsız Gruplar İçin t-Testi puanlarının karşılaştırılmaları Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. Deney ve kontrol grubu katılımcılarının ÖYBASAT ön test puanlarına ilişkin bağımsız gruplar için t-testi sonuçları

	N	$\bar{x}$	Ss	T	Df	P
Deney	29	58,103	10,036	,211	56	,834
Kontrol	29	57,586	8,621			

Tablo 3’te elde edilen değerlere göre programa dahil edilen deney ve kontrol grubu öğretmenlerin ÖYBASAT testinden elde ettikleri puanların ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığını belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t-testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t(56)=,211$; $p<.05$). Diğer bir ifade ile uygulama öncesi deney ve kontrol grubu katılımcıların özel yeteneklilere ilişkin bilgileri hakkındaki görüşlerinin birbirine yakın olduğu görülmüştür.

Verilerin Toplanması

Bu bölümde araştırmada kullanılacak olan veri toplama araçları ve veri toplama sürecine ilişkin açıklamalara yer verilmiştir.

Veri Toplama Süreci

Araştırmada verilerin toplanması sürecinde aşağıdaki basamak takip edilmiştir:

- ÖYEP için ihtiyaç analizi (Okul öncesi Öğretmenlerinin Özel Yetenekli Çocuklara Yönelik Algıları)
- Eğitim ortamının hazırlanması (Doküman, materyal, projeksiyon, vb.)
- Veri toplama aracı için izin alınması
- Deney ve kontrol grubu gönüllü katılımcıların belirlenmesi
- Program öncesi uygulanması planlanan ölçeklerin deney ve kontrol grubuna açıklanarak uygulanması
- Programın uygulanması
- Deney grubuna program sonu değerlendirme formunun uygulanması
- Deney ve kontrol grubuna ÖYBASAT uygulanması.
- Toplanan verilerin analiz edilmesi

ÖYEP için ihtiyaç analizi kapsamında Aydın ve Şentürk (2020) tarafından gerçekleştirilen “Okul öncesi Öğretmenlerinin Özel Yetenekli Çocuklara Yönelik Algıları” çalışmasında 50 okul öncesi öğretmenin özel yetenekli çocuklara ilişkin algıları araştırılmış, araştırma sonuçları 5 alt faktörde incelenmiştir. Tüm alt faktörlerde “katılıyorum” ($=3.76$) düzeyinde sonular elde edilmiştir. Araştırma sonucunda okul öncesi öğretmenlerinin özel yetenekli çocuklara ilişkin algılarını belirlemek için elde edilen veriler incelendiğinde “katılıyorum” düzeyinde olduğu görülmüştür. Bu doğrultuda okul öncesi öğretmenlerinin algı düzeylerinin olumlu olduğu ancak bilgi eksikliklerinin olduğu görülmüş, araştırmaya katılan öğretmenlerin tamamının özel yetenekli çocuklara yönelik ayrı programların hazırlanması gerektiğini ifade etmişlerdir.

Deney Grubuna Uygulanan İşlemler

Araştırmada, kontrol grubuna herhangi bir eğitim yapılmazken, deney grubuna her bir oturumu 1 saat olan 18 oturumdan oluşan eğitim programı uygulanmıştır.

İç ve Dış Geçerlik

Araştırma sürecinde veri araçlarının, ölçüm-tepki etkileşimi etkisi, açısından öntest-sontest arası geçen sürenin 2 ay olmasına, fiziki şartların eğitim açısından uygunluğuna dikkat edilmiştir. Ayrıca katılımcıların yansız olarak seçilmiş olması da araştırmanın dış geçerliliği ve evreni temsili bakımından göz önünde bulundurulmuştur.

Araştırmanın iç geçerliği için; deney grubuna grupla, kontrol grubunun ise bir kısmına grup, kalanına bireysel uygulama ile aynı ölçme araçlarının kullanıldığı çalışmada veri toplama araçlarına ilişkin uygulama araştırmacı tarafından yürütülmüştür. 60 kişiden oluşturulmuş olan grupta olası, deneysel düşmeler, göz önünde bulundurularak yeterli sayının kalmasına dikkat edilmiş, veri

araçlarının neyi ölçtükleri hakkında kontrol ve deney grubuna herhangi bir bilgi verilmeyerek araştırmanın sonucunu etkilemesinin önüne geçilmeye çalışılmıştır.

Program Hazırlama Süreci

Bu bölümde Taba Modeline göre hazırlanan programın ihtiyaç analizi, kazanımların belirlenmesi, içeriğin belirlenmesi, eğitim durumlarının seçimi, programın uygulanması, değerlendirilmesi ve raporlaştırılması anlatılmış, program hazırlama süreci hakkında bilgi verilmiştir.

Tablo 4. Program hazırlama süreci

Süreç	Yapılan Çalışmalar
İhtiyaç Analizi	1. Çalışma Planı Hazırlama: Okul öncesi öğretmenlerine yönelik özel yetenekliler eğitim programı amacıyla 2 yıllık çalışma planı hazırlanmıştır. 2. İhtiyaç analizi tespiti için yaklaşım belirlenmesi: Farklar yaklaşımı benimsenerek ihtiyaç analizi için “özel yetenekli öğrencilere yönelik algı ölçeği” kullanılmıştır. 3. Veri Toplama: 2017-2018 yıllarında resmi ve özel kurumlarda görev yapmakta olan 50 okul öncesi öğretmenine ulaşılarak veri toplanmıştır. 4. Bilgilerin Analizi 5. Sonuç ve Rapor Hazırlama: Araştırma sonucunda “Okul öncesi Öğretmenlerinin Özel Yetenekli Çocuklara Yönelik Algıları” çalışması ile raporlaştırılmıştır.
Kazanımların Belirlenmesi	Yapılan “Okul öncesi Öğretmenlerinin Özel Yetenekli Çocuklara Yönelik Algıları” araştırması sonucunda okul öncesi öğretmenlerinin özel yetenekli çocuklara ilişkin bazı bilgilere hâkim oldukları ancak bilgi eksikliklerinin bulunduğu, algı düzeyinin beklenilenin altında kaldığı, bu noktada öğretmenlerin eğitime ihtiyaç duydukları sonucuna ulaşılmıştır. Okul öncesi öğretmenlerinin bilgi yanlışlığı ya da eksikliği bulunduğu noktalar saptanarak ve literatür taraması yapılarak programın kazanımları belirlenmiştir.
İçeriğin Belirlenmesi	Kazanımlar doğrultusunda literatür taramasından faydalanılarak eğitim içeriği belirlenmiş, 3 gün 18 saatlik eğitim içeriği hazırlanmıştır.
Eğitim Durumlarının Seçimi	İçeriğin etkili olabilmesi adına kazanımlar doğrultusunda gerekli olan strateji, yöntem-teknik, araç-gereçleri her türlü etkinlikler ile fiziki düzenlemeler yapılmıştır. Farklı öğretim yöntem ve teknikleri kullanılarak, uygulamalı eğitime yer verilerek, etkinlikler kullanılarak ve katılımcı özellikleri göz önünde bulundurularak program zenginleştirilmiştir.
Uygulama	Okul öncesi öğretmenlerine yönelik özel yetenekliler eğitimi Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sürekli Eğitim Merkezinde 29 okul öncesi öğretmenin katılımı ile şubat ayında gerçekleştirilmiştir.
Değerlendirme	Eğitim öncesinde öntest yapılmış olan gruba eğitim sonunda sontest ve program sonu değerlendirme formu uygulanarak programın etkililiği ölçülmüştür.
Raporlaştırma	Elde edilen veriler kontrol grubu verileri ile bir araya getirilerek raporlaştırılmıştır.

Araştırmacı tarafından yapılan okul öncesi öğretmenlerinin özel yetenekli çocuklara ilişkin algı düzeyini ölçen ön çalışma sonucunda öğretmenlerin belirli bilgi düzeyine sahip oldukları ancak eğitime ihtiyaç duydukları sonucuna ulaşılmıştır. Aynı zamanda yapılan çalışma Özel Yetenekliler Eğitimi Programının ihtiyaç analizi olarak tasarlanmış, araştırma sonucunda okul öncesi öğretmenlerinin hangi konularda eksiklik duydukları saptanmıştır. Çalışma sonuçları yapılan diğer çalışmalar ile analiz edilmiş bu doğrultuda eğitim kazanımları oluşturulmuştur. Kazanımlar ışığında literatür taraması yapılarak eğitim içeriği hazırlanmış, eğitim durumları seçimi yapılmıştır. Hazırlanan program kendi talebi ile gönüllü olarak çalışmaya katılım gösteren okul öncesi öğretmenlerine uygulanmış ve sonuçlar analiz edilerek programın etkililiği araştırılmıştır. Hazırlanan eğitim programının eksik yönleri araştırma sonuçlarına ve öğretmenlerin program değerlendirme formuna göre belirlenmiştir.

Programa İlişkin Açıklamalar

ÖYEP, haftada 3 gün 6 ders saati olmak üzere, toplam 18 saatlik bir süreyi kapsamaktadır. Amacı okulöncesi öğretmenlerin özel yetenekliğe ilişkin farkındalık düzeylerini artırmaktır. Bu doğrultuda hazırlanan programın etkili olup olmadığı bu araştırma ile test edilmiştir. Programa ilişkin içerik süre ve kazanım sayıları Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5. ÖYEP içeriği

Ünite	Ünite Adı	Süre (Saat)	Program İçi Yüzdesi	Hedefler
I	Özel Yetenek Nedir? Temel Kavramlar	1	5,56	3
II	Özel Yeteneklilik ile İlgili Yanlış Bilinenler	1	5,56	2
III	Özel Yetenekli Çocukların Genel Özellikleri	1	5,56	2
IV	Özel Yetenekli Çocukların Bilişsel, Sosyal-Duygusal ve Dil Gelişim Özellikleri	2	11,11	4
V	Özel Yetenekli Çocukların Eğitimi	1	5,56	2
VI	Özel Yetenekli Çocukların Tanılama Süreci	1	5,56	5
VII	Türkiye’de Özel Yetenekli Çocukların Eğitimi (BİLSEM)	1	5,56	2
VIII	Özel Yetenekli Çocukların Ailelerinin Karşılaştığı Zorluklar ve Ailelere Öneriler	2	11,11	8
IX	Okul Öncesi Dönemdeki Özel Yetenekli Çocuklar, Sorunlar, Öneriler	2	11,11	8
X	Okul Öncesi Dönemde Resim Analizi ile Değerlendirme	1	5,56	5
XI	Okul Öncesinde Yapılabilecek Atölye Çalışmaları	3	16,67	4
XII	Açılış, Programın Tanıtımı, Testlerin Uygulanması ve Değerlendirme	2	11,11	2
Toplam		18	100	47

ÖYEP 11 ayrı üniteden oluşan, 3 gün 18 ders saati uygulanan bir eğitim programıdır. Programda yer alan ünitelerin program içi yüzdesi konuların uzunluğu, detayları, etkinlikler ve kazanımlar doğrultusunda belirlenmiştir. Program içi yüzdesi en yüksek olan ünite %16,67 ile “okul öncesinde yapılabilecek atölye çalışmaları” oluşturmuştur. Bu üniteye özel yetenekli çocukların eğitimine yönelik okul öncesi öğretmenlerine örnek etkinlikler uygulanmış, onların da bazı yönlendirmeler ile yeni etkinlikler oluşturarak sürece katkı sağlamaları beklenmiştir. ÖYEP programının kazanım sayısı 47’dir. Eğitimin uygulama bölümüne 3 saat ayrılmış ve uygulamalı eğitime önem verilmiştir. Aynı zamanda üniteler içinde de interaktif eğitimi destekleyecek etkinlikler yapılarak zenginleştirilmiştir. Drama, eğitsel oyun, anlatım, soru-cevap, tartışma, örnek olay, grup çalışması, gibi öğretim yöntem ve teknikleri kullanılmıştır. Oturum sonlarında sık sık değerlendirme yapma fırsatı sunulmuştur.

Veri Toplama Aracı

Araştırma kapsamında veri toplamak için kullanılacak ölçme araçları şunlardır:

- Kişisel Bilgiler Formu
- Özel Yetenekliler Başarı Testi (ÖYBASAT)
- Program Sonu Değerlendirme Formu

1. Katılımcılara İlişkin Kişisel Bilgiler Formu

Araştırmacı tarafından “Kişisel Bilgiler Formu” deney ve kontrol grubuna ait katılımcıların demografik özelliklerini belirlemek adına hazırlanmıştır. Bu form kapsamında katılımcı okul öncesi öğretmenlerinin cinsiyeti, sahip olduğu çocuk sayısı, mesleki kıdemi, eğitim durumu, ailesinde özel yetenekli bireylerin olup olmadığı ve daha önce özel yetenekliler eğitimi alıp almadığı sorgulanmıştır. Hazırlanan form araştırmaya katkı sağlamak isteyen katılımcıların tamamına uygulanmıştır.

2. Özel Yetenekliler Başarı Testi (ÖYBASAT):

Özel yetenekliler başarı testi (ÖYBASAT), Kalem ve Şentürk (2018) tarafından öğretmenlerin özel yetenekli çocuklara ilişkin konulardaki bilgilerini ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Testin güvenirliği için KR20 katsayısı .70; testin ortalama güçlük indeksi .59 ve ayırıcılık indeksi .50 olarak bulunmuştur. 20 maddeden oluşan çoktan seçmeli test, zekâ kavramı, özel yetenekliliğin tanımı, özel yetenekliler ile ilgili yanlış bilinenler, özel yeteneklilerin özellikleri ve tanılama süreci, özel yeteneklilere yönelik eğitim stratejileri, özel yetenekli çocuklarda görülen sorunlar, özel yetenekli çocuğa sahip ailelerin davranış ve tutumlarını kapsamaktadır. Testin uygulamasında doğru cevaplara “5”, yanlış cevaplara ise “0” rakamı girilerek değerlendirme yapılmıştır. Testten alınabilecek en yüksek puan 100’dür. Testin amacı özel yetenekliler farkındalık eğitimi programının kazanımları doğrultusunda okul öncesi öğretmenlerinin kazanımlara ne derece ulaştığını ölçmektir.

Program Sonu Değerlendirme Formu:

Program Sonu Değerlendirme Formu, Sürekli Eğitim Merkezinin eğitim programlarında rutin olarak kullandığı formun hizmet içi eğitim programına uygun olarak uyarlanması sonucu oluşturulmuştur. Araştırma hedefleri doğrultusunda 5’li likert şeklinde derecelendirilmiş 12 madde ve açık uçlu 2 sorudan oluşmuştur. Uzman görüşünün alındığı ankette güvenirlik katsayısı Cronbach Alpha değeri .85’tir. Likert maddeler, 5 “kesinlikle katılıyorum”, 4 “kısmen katılıyorum”, 3 “katılıyorum”, 2 “kısmen katılmıyorum” ve 1 “kesinlikle katılmıyorum”, şeklinde puanlanmıştır. Verilerin çözümlemesi ve yorumlanması için beşli ölçek aralıkları 0.80 ($5-1=4$ □ $4/5=0.80$) oranında eşit aralıklar olarak aşağıdaki şekliyle belirlenmiştir.

Kesinlikle katılıyorum 4.20 – 5.00

Kısmen Katılıyorum 3.40 – 4.19

Katılıyorum 2.60 – 3.39

Kısmen Katılmıyorum 1.80 – 2.59

Kesinlikle Katılmıyorum 1.00 – 1.79

Açık uçlu soruyla ise programa ilişkin öneri ve eleştirilerle, programın katkıları ortaya konmaya çalışılmıştır.

Verilerin Analizi

Verilerin analizi sürecinde, hangi testlerin kullanılacağına karar verebilmek amacıyla öncelikle deney ve kontrol gruplarının öntestlerine ilişkin ÖYBASAT puanlarının, parametrik testlerin temel varsayımlarını karşılayıp karşılayamadıkları incelenmiştir. Bu doğrultuda yapılan Kolmogorov-Smirnov testi sonucu Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6. Deney ve kontrol gruplarının ÖYBASAT ön-test puanlarına ait Kolmogorov- Smirnov normallik testi sonuçları

Gruplar	Static	Df	Sig.	Static	Df	Sig.
Deney	,141	29	,148	,945	29	,139
ÖYBASAT Öntest						
Kontrol	,135	29	,188	,966	29	,453

Tablo 6’ya göre, ÖYBASAT puanların normal dağılım gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kolmogorov-Smirnov testi sonucunda dağılımın normallik gösterdiği görülmüştür ($z=,087$; $p>,05$). Dağılımın normal olması sebebi ile parametrik testlerden T- testi ve ANOVA kullanılmıştır. Analizlere ilişkin anlamlılık düzeyi .05 olarak kabul edilmiştir.

BULGULAR

Bu bölümde, araştırmanın temel amacı doğrultusunda ÖYEP’e ilişkin “ÖYBASAT”, deney ve kontrol gruplarından elde edilen verilerin çözümlenmesiyle ulaşılan bulgulara ve bu bulgulara ilişkin yorumlara yer verilmiştir.

Araştırmanın amacına ilişkin bulgular aşağıda sırasıyla verilmiştir.

Deney Grubu Öntest-Sontest Puanlarına İlişkin Bulgular

Deney grubu katılımcıların ÖYBASAT öntest-sontest puanlarına ilişkin bulgular aşağıda verilmiştir. Araştırmada ÖYEP’e katılan öğretmenlerin ÖYBASAT’dan aldıkları öntest-sontest puan ortalamaları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığına ilişkin bağımlı gruplar için t-testi sonuçları Tablo7’de verilmiştir:

Tablo 7. *Deney grubu katılımcılarının ÖYBASAT öntest-sontest puanlarına ilişkin bağımlı gruplar t-testi sonuçları*

	N	$\bar{x}$	Ss	T	Df	p
Öntest	29	58,103	10,036	-9,950	28	,000
Sontest	29	77,931	9,9568			

Tablo 7’deki veriler incelendiğinde, deney grubundaki öğretmenlerin akademik başarı puanlarının deneysel uygulama sonrasında anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir ($t(58)= -9,950$, $p<0,005$). Aritmetik ortalama puanlara göre deney grubundaki öğretmenlerin öntest akademik başarı puanlarının ($\bar{x}=58,103$), sontest akademik başarı puanlarından ($\bar{x}=77,931$) anlamlı şekilde düşük olduğu görülmektedir. Bu sonuç, yapılan deneysel çalışmanın deney grubundaki öğretmenlerin akademik başarılarını büyük oranda etkilediği, özel yetenekliler hususunda bilgi birikimlerini geliştirdiği şeklinde yorumlanabilir. Yine aynı doğrultuda okul öncesi öğretmenlerinin özel yetenekli çocuklara ilişkin algılarının da deney grubu lehine anlamlılaştığı görülmüştür. Bu bağlamda özel yeteneklilere ilişkin sunulan hizmet içi eğitimlerin etkili olduğu söylenebilir. Bu durum ihtiyaç analizi aşamasında da karşımıza çıkmış, öğretmenlerin ek eğitim hizmetlerine ihtiyaç duyduklarını belirtmeleri bulgusunu doğrulamıştır.

Kontrol Grubu Katılımcıların Öntest-Sontest Puanlarına İlişkin Bulgular

Kontrol grubu katılımcıların ÖYBASAT öntest-sontest puanlarına ilişkin bulgular aşağıda verilmiştir. Araştırmada ÖYEP’e katılan kontrol grubu öğretmenlerin ÖYBASAT’dan aldıkları öntest-sontest puan ortalamaları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığına ilişkin bağımlı gruplar için t-testi sonuçları Tablo8’de verilmiştir:

Tablo 8. *Kontrol grubu ÖYBASAT öntest-sontest puanlarına ilişkin bağımlı gruplar için t-testi sonuçları*

	N	$\bar{x}$	Ss	T	Df	P
Öntest	29	57,586	8,6210	-,217	28	,830
Sontest	29	57,931	6,0529			

Tablo 8’deki verilere göre, kontrol gruplarındaki öğretmenlerin öntest ve sontest akademik başarı puanları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. ($t(58)= -,217$, $p<0,005$). Aritmetik ortalama puanlarına göre kontrol grubundaki öğretmenlerin öntest akademik başarı puanlarının ($\bar{x}=57,586$), sontest akademik başarı puanlarının ($\bar{x}=57,931$) ortalamaları ile birbirlerine yakın olduğu görülmektedir. Bu sonuca göre ÖYEP uygulanmayan kontrol grubunda yer alan öğretmenlerin öntest ve sontest bilgi düzeyinin anlamlı ölçüde değişmediği sabit kaldığı görülmüştür. Aynı şekilde programa katılmayan okul öncesi öğretmenlerinin farkındalık düzeylerinde de bir farklılaşma olmadığı yorumu yapılabilir. Kontrol grubu

öntest son test puanlarının farklılaşmaması, okul öncesi öğretmenlerinin özel yetenekli çocuklara ilişkin farkındalık ve bilgi düzeylerini etkileyecek herhangi bir etkene maruz kalmadıkları görülmüştür.

Deney ve Kontrol Grubu Son Test Puanlarına İlişkin Bulgular

Araştırmada ÖYEP'e katılan deney ve kontrol grubu öğretmenlerin ÖYBASAT'dan aldıkları son test puan ortalamaları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığına ilişkin bağımsız gruplar için t-testi sonuçları Tablo 9'da verilmiştir.

Tablo 9. Deney ve kontrol grubu ÖYBASAT son test puanlarına ilişkin bağımsız gruplar için t-testi sonuçları

	N	$\bar{x}$	Ss	T	Df	P
Deney Son test	29	77,931	9,956	9,243	56	,000
Kontrol Son test	29	57,931	6,052			

Tablo 9'daki verilere göre, deney ve kontrol gruplarındaki öğretmenlerin son test akademik başarı puanları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. ($t(56)=9,243$, $p<0,005$). Aritmetik ortalama puanlara göre deney grubundaki öğretmenlerin son test akademik başarı puanlarının ($\bar{x}=77,931$), kontrol grubu son test akademik başarı puanlarından ($\bar{x}=57,931$) ortalama ile daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu sonuca göre deney grubundaki okul öncesi öğretmenlerinin ÖYEP sonunda bilgi düzeyi artmış ve kontrol grubuna göre daha yüksek ortalama puanı elde etmişlerdir. Bu bilgiler çalışmaya katkıda bulunan ancak programa katılmayan okul öncesi öğretmenleri ile 3 gün 18 saatten meydana gelen ÖYEP'e katılım gösteren okul öncesi öğretmenlerinin ÖYBASAT son test puanları arasında deney grubunun son test puanları lehine farklılaştığını göstermektedir. Bu durum okul öncesi öğretmenlerine uygulanan programın kazanımlarına ulaşarak etkili olduğunu, programın öğretmenlerin bilgi ve farkındalık düzeyini arttırmada başarılı olabileceğini göstermektedir.

ÖYEP'e katılmış okul öncesi öğretmenlerinin özel yetenekliliğin tanımı, mitleri, özel yetenekli çocukların gelişim özellikleri, tanınması, eğitim süreçleri, özel yetenekli çocuğa sahip ailelerin karşılaştığı çeşitli sorunlar ve bu sorunlara yönelik öneriler, okul öncesi öğretmenlerinin özel yetenekli çocuklara ilişkin karşılaştığı sorunlar ve bu sorunların çözümü adına öneriler, okul öncesi dönemde resim analizi ile değerlendirme ve özel yetenekli çocukların resimleri ile ilişkisi, özel yetenekli çocukların eğitimine ilişkin çeşitli etkinlikler ya da kendi günlük eğitim programlarının uyarlama çalışmaları hakkında daha donanımlı oldukları görülmüştür. Bu nedenle bu tarz hizmet içi eğitimlerin etkili olduğu, pek çok yönde katkı sağladığı söylenebilir.

ÖYEP Uygulanan Deney Grubu Katılımcıların Uygulanan Programa Yönelik Görüşlerine İlişkin Bulgular

Bu bölümde deney grubu katılımcıların programa ilişkin görüşleri sunulmuştur. Görüşler, eğitim programı, organizasyon, katılım ve genel değerlendirme başlıkları şeklinde Tablo 10'da verilmiştir. Ayrıca değerlendirmede öğretmenlerin program hakkındaki açık uçlu görüşlerine de yer verilmiştir.

Tablo 10. Program sonu deney grubu katılımcıların ÖYEP hakkında görüşleri

	İFADELER	$\bar{x}$
Eğitim programı	1- Eğitimde ele alınan konuların yeterliliği	4,78
	2- Görsel ve işitsel araçlar	4,60
	3- Eğitim notları	4,57
	4- Eğitim süresi	4,32
	5- Eğitim içeriği	4,71
Organizasyon	Toplam	4,60
	1- Eğitim salonunun oturma düzeni	4,07
	2- Eğitim salonunun ısı ve havalandırılması	4,07
	3- Eğitim salonunun ışık düzeni	4,25
	4- Eğitim salonunun ses yalıtımı	4,32
Eğitimciler	Toplam	4,17
	1- Verdikleri eğitim konusunda bilgi ve tecrübesi	4,71
	2- Anlatımları, örnek olay ve uygulamaları	4,66
	3- Zaman planlamaları	4,60
	4- Katılımcılarla iletişim kurabilme yetenekleri	4,71

Katılım	1-	Toplam	4,67
		Eğitime aktif olarak katılım	4,78
	2-	Eğitimin mesleki gelişime katkısı	4,82
	3-	Eğitimin kişisel gelişime katkısı	4,85
	4-	Eğitimin motivasyonu artırması	4,89
Genel değerlendirme	5-	Anlatılan konunun öğrenilmesi	4,89
		Toplam	4,85
	1-	Eğitim beklentilerimi karşıladı, hedefime ulaştım.	4,82
	2-	Eğitimde ihtiyacım olan bilgiyi edindim.	4,75
	3-	Bu eğitimi diğer iş arkadaşlarıma öneririm.	4,89
		Toplam	4,82

Katılımcıların ÖYEP hakkındaki görüşlerini belirlemek için “Program Sonu Değerlendirme Formu” uygulanmış Tablo 10’da saptanan bulgular ele alınmıştır. Bu doğrultuda ÖYEP’e katılan okul öncesi öğretmenlerinin görüşlerine göre eğitim programının genel olarak hedeflere ulaşma oranı ortalaması 4,82 olarak saptanmıştır. Elde edilen bu oran ÖYEP’in okul öncesi öğretmenlerinin özel yeteneklilere ilişkin bilgi ve farkındalık düzeylerini arttırmada etkili olduğu görülmektedir. Daha detaylı incelendiğinde ise program sonu değerlendirme formu kapsamında katılımcılara eğitim programı, organizasyon, eğitmenler, katılım ve genel değerlendirmeden oluşan 5 alt boyut ile programı değerlendirmeleri istenmiştir. Aynı zamanda okul öncesi öğretmenlerinin açık uçlu sorular ile programa yönelik fikir ve önerileri saptanmaya çalışılmıştır.

Program sonu değerlendirme formunun ilk alt boyutunu oluşturan eğitim programı çalışmaya katılan okul öncesi öğretmenleri tarafından incelenmiş; eğitimde ele alınan konuların yeterliliği, görsel ve işitsel araçlar, eğitim notları, eğitim süresi ve eğitim içeriği bakımından değerlendirmiştir. Bu kapsamda eğitim programı ortalama puanı toplamı ($\bar{x}=4,6$) “Kesinlikle katılıyorum” düzeyinde olduğu saptanmıştır. Kazanımlar doğrultusunda oluşturulan program ve içeriğinin etkili olduğu, öğretmenlerin beklentilerini karşıladığı, eğitim programının kazanımlarına ulaştığı söylenebilir. Katılımcılardan açık uçlu soruya ilişkin K27 eğitim programı alt boyutuna yönelik öneri ve eleştiriler kısmına şöyle yazmıştır: *“Eğitimin konusu çok iyi seçilmiş, öncelikle bu konuda sizi tebrik ediyorum. Ancak zamanlama açısından yetersiz geldi fakat bende bir ışık yandı.”* ifadeleri ile eğitimin konusu ve içeriği ile ilgili olumlu ifadeler kullanırken, eğitim süresinin yetersiz olduğu yönünde eleştiri yapmıştır. K23 *“Eğitimin konusu anlamında etkili ve kalıcı bir eğitim süreciydi.”* Ve K26 *“program ve içerik farkındalık için iyiydi, yeterliydi”* ifadesi ile eğitim programını pozitif yönde eleştirmiştir. K21 *“Örneklerin videolarla desteklenmesi ve film önerilerinde bulunulması öğrenmede kalıcılığı artırmıştır.”* İfadelerini kullanırken K25 ise öneri olarak *“Eğitimin yarım günlük süreler ile bir haftaya veya onbeş güne yayılmasını istiyorum. Teşekkürler.”* ifadesini kullanarak zamanlama açısından eleştirmiş ve öneride bulunmuştur. Bu bakımdan programın gelişim süreci bakımından yapıcıdır. Aynı doğrultuda K22 de *“Program çok zevkliydi ama biraz daha uzun olabilirdi.”* şeklinde bir görüş beyan ederek süreye ilişkin eleştiride bulunmuştur.

Eğitim değerlendirme formunun bir alt boyutu olan organizasyon çalışmaya katılan okul öncesi öğretmenleri tarafından incelenmiş; eğitim salonunun oturma düzeni, ısı ve havalandırma, ışık düzeni ve ses yalıtımı bakımından değerlendirilmiştir. Değerlendirme sonucundan organizasyon ortalama puanı toplamı ($\bar{x}=4,17$) “Kısmen Katılıyorum” düzeyinde olduğu görülmüştür. Bu doğrultuda organizasyon alt boyutu maddeleri incelendiğinde eğitime katılan okul öncesi öğretmenlerinin oturma düzeni, ısı ve havalandırmanın ışık düzeni ve ses yalıtımına oranla daha yetersiz bulunduğu söylenebilir. Katılımcıların programa yönelik görüş, eleştiri ve önerilerini belirttiği açık uçlu soru doğrultusunda K26 *“Eğitim salonu etkinliğe uygun bir yer olabilirdi. Biraz küçüktü.”* şeklinde görüş beyan ederek eğitim salonuna yönelik eleştiride bulunmuştur.

Değerlendirme formunun bir başka alt boyutu olan eğitmenler katılımcı okul öncesi öğretmenleri tarafından eğitmenlerin verdikleri eğitim konusunda bilgi ve tecrübesi, anlatımları örnek olay ve uygulamaları, zaman planlamaları, katılımcılarla iletişim kurabilme yetenekleri bakımından değerlendirilmiş değerlendirme sonucunda eğitmenler boyutu ortalama puanı ($\bar{x}=4,67$) ile “Kesinlikle Katılıyorum” düzeyinde olduğu saptanmıştır. Bu sonuçtan hareketle eğitimcilerin yeterli bilgi ve tecrübeye sahip oldukları, eğitim esnasında farklı yöntem ve tekniklerden destek alarak aktif katılımı sağlamaya çalıştıkları, zamanlama planlamalarının iyi olduğu ve katılımcılarla olumlu iletişim kurabildikleri yönünde yorum yapılabilir. Bu anlamda katılımcılardan K26 *“Eğitmenler ve uygulamaları harikaydı.”*, K9 *“Eğitimcilerin konuya hakim olmaları ok iyiydi. Eğitimcilerin eğitimlerinden haberdar olmak ve katılmak isterim. Her şey için teşekkürler.”* şeklinde görüş bildirmişlerdir.

Program değerlendirme formunun katılım alt boyutunda öğretmenler programı eğitime aktif olarak katılım, eğitimin mesleki gelişime katkısı, kişisel gelişime katkısı, eğitimin motivasyonu artırması, anlatılan konunun öğrenilmesi bakımından değerlendirilmiş; değerlendirme sonucunda katılım ortalama puanı ($\bar{x}=4,85$) “Kesinlikle Katılıyorum” düzeyinde olduğu bulunmuştur. Katılım boyutunun maddeleri incelendiğinde ise eğitimin motivasyonu artırması ortalama puanı ($\bar{x}=4,89$) ve anlatılan konunun öğrenilmesi ortalama puanının ($\bar{x}=4,89$) diğer maddelere göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu doğrultuda programın katılımcıların kolay öğrenebileceği şekilde anlaşılır ve açık olduğu, katılımcıların motivasyonunu artırdığı, mesleki ve kişisel gelişime olumlu katkı sağladığı söylenebilir. Eğitime katılan okul öncesi öğretmenlerinin katılım boyutuna yönelik eleştirileri olumlu yönde olmuş; K6 “Çok verimli ve keyifli bir eğitim süreciydi. Bilgi ve tecrübelerinizi bizimle paylaştığınız için teşekkürler. Genelde bu tür eğitimler uzman ancak alanında veya anlatım, sunum konusunda kısır bir süreç içerisinde olan kişilerce verilir. Şunu gördüm ki bu güzel ülkede güzel işler yapan eğitimciler de var. Sizleri tanımak bize ümit verdi. Teşekkür ederiz. Emeğinize sağlık.”, K12 “Katıldığım en etkileşimli paylaşımdı. Sonsuz teşekkürler.” ve K24 “Sıkıcı bir eğitim olmadı, sohbet ederek ve sorular sorarak; doğru-yanlış, eksik-fazla gördüğümüz şeyleri analiz etmekle beraber yararlı bir eğitim almış olduk. Eğitimlere sevgiler.” ifadelerinde görüş bildirmişlerdir.

Program değerlendirme formunun son alt boyutu olan genel değerlendirme; eğitimin katılımcıların beklentilerini karşılaması ve hedefine ulaşması, öğretmenlerin eğitim ile ihtiyaç duyduğu bilgiyi edinmiş olmaları ve bu eğitimi iş arkadaşlarına önermeleri bakımından deney grubunda yer alan okul öncesi öğretmenleri tarafından değerlendirilmiştir. Genel değerlendirme ortalama puanı ($\bar{x}=4,82$) “Kesinlikle Katılıyorum” düzeyinde olduğu görülmüştür. Eğitimin iş arkadaşlarına önerilmesi maddesi diğer maddeler arasından en yüksek ortalamaya ($\bar{x}=4,89$) sahip olduğu sonucundan hareketle programdan öğretmenlerin memnun ve tatmin olmuş olarak ayrılarak bu eğitimin diğer okul öncesi öğretmenlerine de ulaşmasını istedikleri şeklinde yorumlanabilir. Katılımcılar genel değerlendirme boyutuna yönelik K26 “Eğitimin devamı ya da öğretmenlerin yeni eğitimlerine katılmayı çok isterim, genel olarak çok iyi.”, bir başka okul öncesi öğretmeni K23 “Etkili ve kalıcı paylaşımlar için teşekkür ediyoruz, eğitim çok güzeldi kaliteli bir eğitim geçirdiğime inanıyorum. Diğer eğitimlerinize de severek katılım sağlamak isterim” şeklinde görüş ve olumlu eleştirilerle programın başarılı bir şekilde sonuçlandırıldığını ifade etmişlerdir.

Araştırmanın Etik İzinleri

Yapılan bu çalışmada araştırma etiği ilkeleri gözetilmiş olup gerekli etik kurul izinleri alınmıştır. Etik kurul izni kapsamında; Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurul Kararı ile 28.06.2019 tarihinde, 2019-212sayılı karar belge alınmıştır.

TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

Araştırma Samsun İl Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı resmi ve özel okullarda görev yapan 58 okul öncesi öğretmeninden oluşmaktadır. Bu öğretmenlerin 29’u deney grubunu 29’u ise kontrol grubunu oluşturmuştur. Araştırma deneysel çalışma olup deney ve kontrol gruplarına öntest ve sontest uygulanmıştır.

Çalışmada deney grubunda bulunan 29 okul öncesi öğretmeni ve 3 gün 18 saatten oluşan ÖYEP’e katılmış ve araştırma sürecinde ÖYBASAT uygulanmıştır. Deney grubunun ÖYBASAT öntest sontest puanları arasında sontest lehine farklılaşma bulunmaktadır. Buna göre ÖYEP istendik şekilde okul öncesi öğretmenlerinin özel yetenekli çocuklara yönelik bilgi ve farkındalık düzeyini önemli oranda yükseltmiş, yanlış bilgilerini düzeltmelerini sağlamıştır. ÖYEP kazanımlarını okul öncesi öğretmenlerine kazandırmayı başararak olumlu yönde etki ettiği söylenebilir. Bu araştırmaya göre hizmet içi eğitim programlarının pozitif etkiye sahip olarak geliştirici etkisi olduğu sonucuna ulaşılabilir. Johnson ve Hatch (1988) özel yetenekli olduğu belirlenmiş dört okul öncesi çocuğunu farklı boyutları ile gözlemlemiş ve çocukların sosyal gelişimini incelemiştir. Özellikle okul öncesi dönemde çocukların yeteneklerini gizlemeye yatkın olduğu, sınıf içinde daha çok bireyselliği tercih ettiği gözlemlenmiş, okul öncesi öğretmenlerinin onları fark ederek gelişimlerini desteklemelerinin önemini ortaya koymuştur. Okul öncesi öğretmenlerinin farkındalığının yüksek, bilgi eksikliğinin az olmasının önemini vurgulamıştır. Bu araştırma ÖYEP’in amaçlarını desteklemekte, özel yetenekli çocukları tanılama, yönlendirme ve eğitmede okul öncesi öğretmenlerinin en iyi destekleyiciler olduğunu ifade etmektedir. Iwuagwu (2010) ise hizmet içi eğitimlerin öğretmenler üzerinde pozitif etkiye sahip olduğunu, kurum ve kuruluşların değişen dinamikleri karşısında etkili birer araç olduklarını savunmuştur. Bu bulguyu destekler nitelikte Iwuagwu ve Aiwuyo (2017) hizmet içi eğitimin öğretmenlerin sınıf hakimiyeti ve öğretmen-öğrenci ilişkisi üzerine etkisini incelediği çalışmasında eğitim alan öğretmenlerin mesleğinde kendini daha donanımlı gördüğü, mesleki sorunlar ile

daha az karşılaştığı sonucuna ulaşmıştır. Bu sonuç yapılan çalışmayı da destekler niteliktedir. Issaka (2018), Gana’da işitme engellilere yönelik okullarda görev yapan özel eğitim öğretmenlerine uygulanan hizmeti içi eğitimin etkililiğini araştırmış ve araştırma sonucunda hizmet içi eğitimin önemli olduğu ancak özel çocukların ihtiyaçlarının da bireysel olması sebebiyle hizmet içi eğitimin her öğrenci için uygulanabilirlik boyutunun yetersiz olduğunu saptamıştır. Bu doğrultuda özel öğrencilere sahip öğretmenlerin öğrenci profiline göre hizmet içi eğitim programının hazırlık sürecine katkıda bulunması gerektiğini, eğitimcilerin sık sık değerlendirilerek eğitimlerin düzenli aralıklarla tekrarlanması gerektiğini vurgulamıştır. Çalışma ulaştığı sonuçlar yönüyle mevcut araştırmaya eleştiri olabilecek niteliktedir.

Araştırmada kontrol grubu katılımcılarının ÖYBASAT öntest-sontest puanlarına ilişkin t-testi sonuçları incelendiğinde anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. Buna göre ÖYEP’e katılım göstermemiş okul öncesi öğretmenlerini öntest ve sontestleri arasında farklılığın olmaması öğretmenlerin bilgi düzeyini artırıcı, yanlışlıklarını revize edici herhangi bir etkene maruz kalmayarak başarı düzeylerinin sabit kaldığını göstermektedir. Çengel ve Alkan (2018) üstün zekâlı / özel yetenekli öğrencilerin öğretmenlerinin karşılaştığı sorunlara yönelik yaptığı çalışmasında, araştırmasına katılım gösteren öğretmenlerin çoğunun lisans eğitiminde özel yetenekli çocuklar konusunda yeterince eğitilmediği ve sınıfında özel yetenekli olma potansiyeli bulunan çocukları fark etmede, eğitme ve yönlendirme konusunda büyük sorunlar yaşadığı görülmüştür. Özel yetenekli çocuklara ilişkin eğitimlerin çoğunun hizmet içi eğitimlerle sağlanabildiğini ifade etmiştir. Aynı zamanda özel yetenekli öğrencilerin, eğitilmiş ve eğitimsiz öğretmenleri ile yapılan bir araştırma ile Hansen ve Feldhusen (1994), özel yeteneklerin eğitimi için eğitim almış öğretmenlerin, eğitim almamış öğretmenlerden daha iyi öğretim becerileri ve daha olumlu bir sınıf ortamı sergilediğini, öğretmenin düzenli olarak kendini geliştirdiğini göstermiştir. Özel yetenekliler üzerine hazırlanan ve uygulanan hizmet içi eğitimlerin etkili olduğunu vurgulanmıştır. Bu sonuçlar yapılan araştırmanın da önemini vurgulamakta ve sonuçlarını desteklemektedir.

Programın etkililiğini ortaya koymak amacıyla ÖYEP’e katılmış deney grubunu oluşturan okul öncesi öğretmenleri ve ÖYEP’e katılmamış okul öncesi öğretmenlerinin oluşturduğu kontrol grubunun ÖYBASAT son test puanlarına ilişkin bağımsız gruplar için t-testi sonuçları incelendiğinde ise deney grubu lehine farklılaşma olduğu saptanmıştır. ÖYEP’e katılmış ve eğitim almış okul öncesi öğretmenlerinin başarı puanlarının olumlu yönde gelişim gösterdiği, söz konusu öğretmenlerin bilgi ve farkındalık düzeylerinin arttığı, bilgi yanlışlıklarının ise azaldığı söylenebilir. Özsrkıntı ve Akay (2019), okulöncesi öğretmenleri için kaynaştırma uygulamalarına yönelik geliştirilmiş pilot hizmet içi eğitimin etkililiğinin inceledikleri çalışmada hizmet içi eğitim programı, kapsayıcı eğitimde öğretmenlerin test öncesi ve sonrası puanları arasında anlamlı bir fark yaratmış ve aritmetik ortalamayı artırmıştır. Eğitim programının öğretmenlerin başarı puanlarını artırdığı görülmüştür. Araştırma sonuçları yapılan araştırmayı pozitif yönde desteklemektedir. Tortop (2014), ise özel yetenekliler eğitimi için sınıf, fen, matematik ve okul öncesi öğretmeninden oluşan araştırma grubuna uygulanan hizmet içi eğitimin etkinliğinin incelemiştir. Bir haftalık hizmet içi eğitim sonucunda öğretmenlerin bilimsel araştırma danışmanlığı ve özel yetenekli çocukların eğitimi için öz-yeterlik algısının arttığı tespit edilmiştir. Karnes, Shwedel ve Linnemeyer (1982) benzer bir çalışmayı ebeveynler ile yürütmüş ve özel yetenekli çocuğu olduğundan şüphelenen ailelerin bir ihtiyaç sonucu başvurması ile bebekleri 3 yaşına gelene dek haftalık olarak ebeveynler bir araya gelerek çocuklarının gelişimini daha iyi desteklemek için hizmet içi eğitim almış ve program sonucunda bilgi düzeylerinin büyük oranda arttığı görülmüştür. Araştırma hizmet içi eğitimlerin pozitif etkisini vurgulamaktadır. Kabadayı(2016), hizmet içi öğretmen eğitimlerinin, öğretmenlerin sadece bilgilerini yükseltmekle kalmayıp aynı zamanda kendi kendilerini yansıtan, farkındalığa götürecek inançlarını yeniden inceleyebilecekleri, yeniden değerlendirebilecekleri kendilerini revize ederek mesleki gelişim sağlayacaklarını ifade etmiştir. Ancak Karnes (1983), 1979-1981 yıllarında yürütülen çalışmanın benzerlerinin çok az olduğu; genellikle deneysel amaçlı, kısa süreli ve tek seferlik çalışmaların yapıldığına değinmiştir. Bu ifade ÖYEP’in sınırlı sürede ve bir kez uygulanmış olmasına eleştiri olarak görülebilir. Yolcu ve Kartal (2017), Türkiye’deki öğretmenler için hizmet içi eğitim etkinliklerinin etkililiğini değerlendirdiği çalışmasında ancak öğretmenlerin ihtiyaçları, coğrafi ve kültürel şartları göz önünde bulundurulduğunda ve yeterli süre ile eğitim verildiğinde olumlu sonuçlara ulaşılabilirliğini vurgulamaktadır. Çalışma daha geniş kitlelere ulaşarak ve öğretmen ihtiyaçları doğrultusunda belirli aralıklarla tekrarlanıp sürekliliği sağlanarak yapılacak ilerideki çalışmalara kaynaklık edebilir. Leana-Tascılar, Özyaprak ve Yılmaz (2016), özel yetenekli çocukların ebeveynlerinin farkındalık düzeyini artırmak için çevrimiçi eğitim programı uygulamış ve uygulama sonucunda deney grubunun son test sonuçları lehine değişim gösterdiği görülmüştür. Uzaktan eğitimin bu amaca ulaşmak için pratik ve ekonomik bir yol olduğunu göstermiştir. Mevcut çalışmanın daha ileri taşınarak gelişmesi adına iyi bir örnek niteliğinde olmuştur. Yine Dereli (2019) çalışmasında okul öncesi dönemdeki üstün yetenekli

çocukların aday gösterilmelerine yönelik geliştirilen eğitim programının etkililiğini incelemiştir. Bu kapsamda örneklem grubu öğretmenlere eğitim uygulanmış ve özel yetenekliliğe aday gösterilen okul öncesi dönem çocuklarının eğitim sonucunda doğru tespit edilip edilemediği üzerine çalışılmış, eğitimin etkililiği araştırılmıştır. Çalışma sonucunda eğitimin etkili olduğu, eğitim alan okul öncesi öğretmenlerinin daha doğru aday göstermelerde bulundukları görülmüştür. Bu durum çalışmanın sonularını destekler nitelikte olup, ek eğitim hizmetlerinin etkili olduğunu göstermektedir. Çalışma uygulanan eğitim programı, amacı ve hedef davranışlarının farklılığı yönüyle mevcut çalışmadan farklılaşmaktadır.

Çalışma sonucunda göstermektedir ki ÖYEP'e katılmış okul öncesi öğretmenlerinin özel yetenekliliğin tanımı, mitleri, özel yetenekli çocukların gelişim özellikleri, tanınması, eğitim süreçleri, özel yetenekli çocuğa sahip ailelerin karşılaştığı çeşitli sorunlar ve bu sorunlara yönelik öneriler, okul öncesi öğretmenlerinin özel yetenekli çocuklara ilişkin karşılaştığı sorunlar ve bu sorunların çözümü adına öneriler, okul öncesi dönemde resim analizi ile değerlendirme ve özel yetenekli çocukların resimleri ile ilişkisi, özel yetenekli çocukların eğitimine ilişkin çeşitli etkinlikler ya da kendi günlük eğitim programlarının uyarılama çalışmaları adına hakkında daha donanımlı olmuşlardır. Bu da son test puanlarına yansımıştır. Kontrol grubunun öntest-sontest sonuçları arasından anlamlı bir farklılığın olmaması ise eğitim almamış olmalarından kaynaklandığı düşünülmektedir.

ÖYEP programına katılan okul öncesi öğretmenlerinin program sonu değerlendirme formu verilerine göre eğitim programı boyutuna ilişkin ortalama ($\bar{x}=4,6$) “kesinlikle katılıyorum” düzeyinde olduğu görülmüştür. Bu anlamda katılımcıların eğitimde ele alınan konuların yeterliliği, görsel ve işitsel araçlar, eğitim notları, süresi ve içeriği bakımından olumlu görüşlere sahip oldukları, programın kazanımları doğrultusunda etkin olabildiği yorumu yapılabilir. Nitekim katılımcı öğretmenlerin görüş ve eleştirileri de elde edilen verileri destekler nitelikte olup programda ele alınan konuların yeterliliği, içeriği ve kullanılan ara gereçlerin çeşitliliği desteklenmiş ancak eğitim süresi eleştirilmiş, eğitimin daha uzun süre ile yapılması gerektiği ifade edilmiştir. Program değerlendirme formunun organizasyon boyutu ortalama puanı ise ($\bar{x}=4,17$) “kısmen katılıyorum” düzeyinde olduğu saptanmıştır. Bu doğrultuda katılımcı okul öncesi öğretmenlerinin organizasyona yönelik pozitif tutuma sahip oldukları ancak “kesinlikle katılıyorum” düzeyinde olmadığı söylenebilir. Bu anlamda organizasyon boyutu maddeleri incelendiğinde en düşük ortalamaların eğitim salonunun oturma düzeni ($\bar{x}=4,07$) ve eğitim salonunun ısı ve havalandırması ($\bar{x}=4,07$) maddelerinde görülmüş; eğitim salonuna yönelik değişikliklerin yapılmasının gerektiği söylenebilir. Eğitimci alt boyutu ortalama puanı ise ($\bar{x}=4,67$) “kesinlikle katılıyorum” düzeyinde olduğu görülmüştür. Bu doğrultuda deney grubunda yer alan okul öncesi öğretmenleri; eğitimcilerin eğitim konusunda bilgi ve tecrübesinin yeterli olduğu, anlatımların, örnek olay ve uygulamaların yeterli olduğu, katılımcıların iletişim kurabilme yeteneklerinin gelişmiş olduğunu ifade ettikleri söylenebilir. Ancak eğitimci boyutunun en düşük ortalamaya sahip maddesinin zaman planlamaları olduğu görülmüş bu doğrultuda eğitimcilerin zaman planlaması açısından geliştirilebilir düzeyde olduğu şeklinde yorumlanabilir. Program değerlendirme formunun katılım alt boyutunda ise program aktif katılım sağlama, mesleki ve kişisel gelişime katkı sağlama, motivasyonu artırma ve anlatılan konunun öğrenilmesi bakımından katılımcılar tarafından incelenmiş ve katılım boyutu ortalama puanı ($\bar{x}=4,85$) “kesinlikle katılıyorum” düzeyinde olduğu belirlenmiştir. Bu veriler ışığında programın interaktif bir yapıya sahip olduğu, akıcı, açık olduğu, mesleki gelişimi ve kişisel gelişimi olumlu manada desteklediği, katılımcıların motivasyonunu artırdığı söylenebilir. Programın içeriğinin anlaşılır olduğu, katılımcıların akılda kalıcı bilgiler edindikleri ve programın kazanımlarına ulaşmada etkili olduğu söylenebilir. Program değerlendirme formunun son boyutu genel değerlendirme boyutu ise katılımcıların yanıtları doğrultusunda analiz edilmiş ve genel değerlendirme ortalama puanı ($\bar{x}=4,82$) “kesinlikle katılıyorum” düzeyinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Genel değerlendirme boyutu maddelerinden yola çıkarak eğitimin katılımcıların beklentilerini karşıladığı, katılımcıları hedefine ulaştırdığı, deney grubu öğretmenlerinin ihtiyaç duyduğu bilgiyi edindiği söylenebilir. Sonuç olarak ÖYEP'e katılım gösteren okul öncesi öğretmenlerinin görüş ve eleştirilerinden yola çıkılarak eğitimden bilgi ve farkındalık düzeylerinin kazanımlar doğrultusunda arttığı, eğitimden mutlu ayrılarak diğer meslektaşlarına da önerdikleri yorumu yapılabilir.

Araştırma sonuçları doğrultusunda çeşitli önerilerde bulunulmuştur. Bunlar:

- Programın etkili olması sebebiyle program daha geniş öğretmen kitlesine ulaştırılabilir.
- Aynı zamanda eğitim programı online eğitim ortamlarına taşınabilir, web tabanlı öğretimden faydalanılabilir. Bu sayede yüz yüze eğitime katılamayan okul öncesi öğretmenlerinin eğitimden faydalanmaları sağlanabilir.

- Eğitim süresinin uzatılabilir. Eğitim programının kazanımları daha geniş bir zamana yayılarak daha uzun süre eğitim uygulanması sağlanabilir. Aynı zamanda eğitim planlamasındaki değişiklikler ile okul öncesi öğretmenlerine katkı sağlayacak uygulamalı faaliyetlerin sayısı artırılabilir.
- Programın amacına göre, modül programlar uygulanabilir. Özel yeteneklilik alanı çok geniş bir alan olduğu için; ihtiyaç süresine göre kazanımlar doğrultusunda ve konulara göre modül programlar hazırlanarak uygulanabilir.

KAYNAKÇA

- Archambault, F. S., Westberg, K. L., Brown, S. W., Hallmark, B. W., Emmons, C. L., ve Zhang, W. (1993). Regular classroom practices with gifted students: results of a national survey of classroom teachers. Storrs, CT: *The National Research Center On The Gifted And Talented*.
- Ataman, A. (2011). *Özel gereksinimli çocuklar ve özel eğitim*. A. Ataman (Ed.) Özel Gereksinimli Çocuklar ve Özel Eğitime Giriş İçinde (S.13-28). Ankara: Gündüz.
- Aydın, S , Şentürk, Ş . (2020). *Okul öncesi öğretmenlerinin özel yetenekli çocuklara yönelik algıları* . Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi , 24 (2) , 413-431.
- Büyüköztürk, Ş. (2001). *Deneyisel Desenler*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Çengel, M. ve Alkan, A. (2018). Problems faced by teachers of gifted / talented students. *INTE-ITICAM- IDEC 2018*, 2, 400-406.
- Dağlıoğlu, H. E. (2010). Üstün yetenekli çocukların eğitiminde yeterlikleri ve özellikleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 186, 72-84.
- Dereli, F. (2019). Okul Öncesi Dönemdeki Üstün Yetenekli Çocukların Aday Gösterilmelerine Yönelik Geliştirilen Eğitim Programının Etkililiği. Yayınlanmamış doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Gökdere, M. Ve Çepni, S. (2004). Üstün yetenekli öğrencilerin fen öğretmenlerinin hizmet içi ihtiyaçlarının değerlendirilmesine yönelik bir çalışma; bilim sanat merkezi örnekleme. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(2), 1-14
- Hansen, J. B. ve Feldhusen, J. F. (1994). Comparison of trained and untrained teachers of gifted students. *Gifted Child Quarterly*, 38(3), 115-123.
- Hatch, J.ve Johnson, L. G. (1988). *Guiding the social development of gifted and talented preschoolers*. Paper Presented At The Annual Conference Of The National Association For The Education Of Young Children, Anaheim, CA.
- Heppner, P.P., Kivlighan, D.M. ve Wampold, B.E. (1999). *Research design in counseling* (2nd ed.). New York: Brooks/Cole.
- Hodge, K.A. ve Kemp, C. R. (2000). Exploring the nature of giftedness in preschool children. *Journal For The Education Of The Gifted*, 24 (1), 46-73.
- Issaka, C. A. (2018). Effect and snags of provision of in-service education and training for teachers in basic schools for the deaf. *International Journal Of Educational Administration And Policy Studie*, 10(10), 128-134.
- Iwuagwu, B. O. (2010). *Influence Of In-Service Training On Job Performance Of Secondary School Teachers In Edo Central Senatorial District*. Unpublished M.Ed. Thesis, Department Of Educational Foundations And Management, Ambrose Alli University, Ekpoma, EdoState.
- Iwuagwu, B. O. Ve Aiwuyo, O. M. (2017). Effect Of İn-Service Training On Effective Classroom Control And Teachers’-Students’ Relationship İn Secondary Schools İn Edo Central Senatorial District. *African Educational Research Journal*, 5(2), 152-155
- Kabadayı, A. (2016). A suggested in-service training model based on turkish preschool teachers conceptions for sustainable development. *Journal Of Teacher Education For Sustainability*, 18(1), 5-15.
- Kalem, M.ve Şentürk, Ş. (2019). Özel yetenekliler farkındalık eğitimine yönelik başarı testi geliştirme. *Gazi Eğitim Bilimleri Dergisi*. 5(2), 160-175. DOI: <https://dx.doi.org/10.30855/gjes.2019.05.02.009>
- Karnes, M. B., Shwedel, A. M., ve Linnemeyer, S. A. (1982). The young Gifted/Talented Child: Programs At the university Of Illinois. *The Elementary School Journal*, 82(3), 195-213.
- Karnes, M.B. (1983). *The underserved: our young gifted children*. The Council For Exceptional Children 1920 Association Dr. Reston VA.

- Kıldan, O. A. (2011). Okul öncesi öğretmenlerin üstün yetenekli çocuklar hakkındaki görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19 (3), 805-818.
- Kontaş, H. (2009). Bilsem Öğretmenlerinin Program Geliştirme İhtiyaçlarına İlişkin Geliştirilen Programın Etkililiği. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara.
- Leana-Tascılar, M.Z., Özyaprak, M. ve Yılmaz, Ö. (2016). An online training program for gifted children's parents in turkey. *Eurasian Journal Of Educational Research*, 65, 147-164.
- MEB Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği (2018b). *Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği*: [Http://Orgm.Meb.Gov.Tr/Meb_Iys_Dosyalar/2018_07/09101900_Ozel_Egitim_Hizmetleri_Yonetmeliği_07072018.Pdf](http://Orgm.Meb.Gov.Tr/Meb_Iys_Dosyalar/2018_07/09101900_Ozel_Egitim_Hizmetleri_Yonetmeliği_07072018.Pdf) Erişim Tarihi: 7.05.2020
- Oktaç, A. (2000). *Yaşamın sihirli yılları: okul öncesi dönem*. ISBN:9753311672. İstanbul: Epsilon.
- Özcan, D ve Kayadelen, K. (2015). Special education teachers and their opinions about the education of gifted students. *Procedia –Social And Behavioral Sciences*, 190, 358 – 363.
- Özsırkıntı, D. ve Akay, C. (2019). The effectiveness of pilot in-service training program developed on inclusive practices for preschool teachers. *Jass Studies- The Journal Of Academic Social Science Studies*, 75 (Summer), 17-33.
- Roeper, A. (1977). The young gifted child. *Gifted Child Quarterly*, 21(3), 388–396.
- Seyhan, B. (2015). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Çocuklara Yönelik Algıları ile Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Şahin, F. (2011). Okul öncesi yardımcı öğretmen adaylarına üstün zekâlı ve üstün yetenekli bireyler konusunda verilen bir eğitimin etkililiği. *21. Ulusal Özel Eğitim Kongresi*, Gazimagusa-Kıbrıs.
- Şahin, F. ve Kargın, T. (2013). *Sınıf öğretmenlerine üstün yetenekli öğrencilerin belirlenmesi konusunda verilen bir eğitimin öğretmenlerin bilgi düzeyine etkisi*. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi, 14(02), 1-15. DOI: 10.1501.
- Tortop, H.S. (2014). Examining the effectiveness of them-service training program for the education of the academically gifted students in turkey: a casestudy. *Journal For The Education Of The Young Scientist And Giftedness* 2014, 2(2), 67-86.
- Yolcu, H. Ve Kartal, S. (2017). Evaluating of in-service training activities for teachers in turkey: a critical analysis. *Universal Journal Of Educational Research* 5(6), 918-926 DOI: 10.13189/Ujer.2017.050602.
- Yoleri, S., Tetik, G. Ve Çetken, H.Ş. (2018). Okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli çocuklar hakkındaki görüşlerinin belirlenmesi (uşak ili örneği). *Gefad / Gujgef*, 38(1), 159-183.

EKLER

EK1- ÖYBASAT

Sayın katılımcı, bu test özel yeteneklilere ilişkin bilgi düzeyinizi belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Testte 20 soru bulunmaktadır. Her sorunun tek bir doğru cevabı bulunmaktadır. Cevaplama yaparken sorulardan size göre en doğru olan şıkkı yuvarlak içine alarak cevaplayınız. Samimi cevaplarınız için teşekkürler. Süreniz 30 dakikadır.

1. Aşağıdakilerden hangisi dikkat eksikliği ve hiperaktiviteye sahip özel yetenekli çocuklarla, özel yetenekli olmayan çocukları ayıran farklardan biridir?
A. Sürekli hareket hâlinde olmak.
B. Düşmanca ve saldırgan bir şekilde otoriteye karşı gelmek.
C. Dürtüsel ve aşırı hareketli olduğu için sınıf ortamını bozmak.
D. Çocuğun enerjisini bir hedefe yönlendirmek, odaklanması sağlamak.
3. İlköğretim kurumlar yönetmeliğine göre özel yetenekli çocukla ilgili sınıf yükseltme sınavı eğitim hayatı boyunca aynı öğrenci için kaç kez yapılır?
A. 1 kez
B. 2 kez
C. 3 kez
D. Yapılmaz
4. Aşağıdakilerden hangisi destek eğitim hizmetlerinin temel amacıdır?
A. Bireylerin 7 yaşından önce eğitime başlamasını sağlamak.
B. Bireylerin ihtiyaçları doğrultusunda eğitim sağlamak.
C. Bireylerin öğretmenlerine ve okul personellerine eğitim ve danışmanlık sağlamak.
D. Bireyin eğitimi için araç ve gereç sağlamak.
5. Özel yetenekli çocukların düşük akademik başarıya sahip olmalarının sebepleri aşağıdakilerden hangisi olamaz?
A. Zayıf düzenleme becerileri
B. Motivasyon eksikliği
C. Zararlı arkadaşlıklar ve davranışlar
D. Yüksek benlik saygısı
8. Özel yetenekli çocuklarda görülen sorunlar ve bunlara ilişkin aşağıda verilen aile yaklaşımlarından hangisi yanlıştır?
A. Düşük Başarı ve Motivasyon Eksikliği: Onun özel yetenekli bir birey olduğunu fark ettirerek çok başarılı olabileceğini söylemek
B. Korku, Kaygı ve Depresyon: Çocuğa bulunduğu durumun felaket olmadığını ve bir deneyim olduğunu söylemek.
C. Mükemmeliyetçilik: Kendilerinin de zamanında hayal kırıklığı ve başarısız oldukları durumları olduğunu, her şeyin mükemmel olmak zorunda olmadığını söylemek
D. Öz Disiplin Geliştirme: Çocuğa neyi yanlış yaptığını vurgulayarak söylemek yerine genelleyerek durumu açıklamak
9. Özel yetenekli çocukların sosyal duygusal gelişimleri ile ilgili aşağıda verilenlerden hangisi doğrudur?
A. Yaşıtlarının üstünde olgunluk gösterirler. B. Espriden hoşlanmazlar
C. Grup çalışmalarında genellikle sessizlerdir. D. Aceleci bir yapıya sahiplerdir.
10. Aşağıdakilerden hangisi, özel yetenekli bir çocuğa sahip olduğunu öğrenen bir ailenin yaşayacağı duygulardan biri değildir?
A. Mutluluk
B. Gurur
C. Şüphe
D. Şefkat

11. Özel yetenekli bireylerin tanılması, merkezi sınavlar dışında hangi kurum tarafından yapılır?

- A. BİLSEM
- B. RAM
- C. İlçe Özel Eğitim Komisyonu
- D. Rehberlik Servisi

14. Okula erken başlatma, sınıf atlatma ve üniversiteye erken başlatma uygulamaları özel yeteneklilere yönelik hangi eğitim stratejisi içinde yer alır?

- A. Zenginleştirme
- B. Gruplama
- C. Mentörlük
- D. Hızlandırma

20. Aşağıdakilerden hangisi, özel yetenekli çocukların zihinsel gelişim özellikleri arasında yer almaz?

- A. Genelleme yapmada ve ilişkileri görmede yaşıtlarından ileri düzeydedirler.
- B. Herkesçe bilinen cevapların, mantıksal yanını görürler.
- C. Zaman, ölüm gibi soyut kavramları yaşıtlarına göre çabuk kavrarlar.
- D. Yoğun düşünme becerileri nedeniyle grupla çalışmayı tercih ederler.

EK2- Program Sonu Değerlendirme Formu

6

ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM DEĞERLENDİRME FORMU

Değerli Katılımcı,
Bu değerlendirme formu bundan sonra düzenlenecek eğitimlerde görüş ve önerilerinizden yararlanmak amacı ile hazırlanmıştır.
Katılımlarınız için teşekkür ederiz.

Eğitim Tarihi 15, 16 ŞUBAT 2020		Eğitimin Adı OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNE YÖNELİK ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUKLAR FARKINDALIK EĞİTİMİ				
CİNSİYET						
Kadın	☒	Erkek	☐			
EĞİTİM PROGRAMI		ÇOK YETERSİZ	YETERSİZ	ORTA	İYİ	ÇOK İYİ
Eğitimde ele alınan konuların yeterliliği						☒
Görsel ve işitsel araçlar					☒	☒
Eğitim notları					☒	☒
Eğitim süresi						☒
Eğitimin içeriği						☒
ORGANİZASYON		ÇOK YETERSİZ	YETERSİZ	ORTA	İYİ	ÇOK İYİ
Eğitim salonunun oturma düzeni						☒
Eğitim salonunun ısı ve havalandırması						☒
Eğitim salonunun ışık düzeni						☒
Eğitim salonunun ses yalıtımı						☒
EĞİTİMCİLER		ÇOK YETERSİZ	YETERSİZ	ORTA	İYİ	ÇOK İYİ
Eğitmenin Unvanı, Adı Soyadı: Dr. Öğr. Üyesi Şener ŞENTÜRK						☒
Verdikleri eğitim konusunda bilgi ve tecrübesi						☒
Açıklamaları, örnek olay ve uygulamaları						☒
Zaman planlamaları						☒
Katılımcılarla iletişim kurabilme yetenekleri						☒
Eğitmenin Unvanı, Adı Soyadı: Sevinç AYDIN						☒
Verdikleri eğitim konusunda bilgi ve tecrübesi					☒	☒
Açıklamaları, örnek olay ve uygulamaları					☒	☒
Zaman planlamaları					☒	☒
Katılımcılarla iletişim kurabilme yetenekleri					☒	☒
Eğitmenin Unvanı, Adı Soyadı: Dr. Öğr. Üyesi Esat ŞANLI						☒
Verdikleri eğitim konusunda bilgi ve tecrübesi						☒
Açıklamaları, örnek olay ve uygulamaları						☒
Zaman planlamaları						☒
Katılımcılarla iletişim kurabilme yetenekleri						☒
Eğitmenin Unvanı, Adı Soyadı: İsmail KİFELİ						☒
Verdikleri eğitim konusunda bilgi ve tecrübesi						☒
Açıklamaları, örnek olay ve uygulamaları						☒
Zaman planlamaları						☒
Katılımcılarla iletişim kurabilme yetenekleri						☒
KATILIMCI		ÇOK YETERSİZ	YETERSİZ	ORTA	İYİ	ÇOK İYİ
Eğitime aktif olarak katılım						☒
Eğitimin mesleki gelişime katkısı						☒
Eğitimin kişisel gelişime katkısı						☒
Eğitimin motivasyonu artırması						☒
Açıklanan konunun öğrenilmesi						☒
KATILIMCI GÖRÜŞÜ VE ÖNERİLERİ		ÇOK YETERSİZ	YETERSİZ	ORTA	İYİ	ÇOK İYİ
Eğitim beklentilerini karşıladı, hedefime ulaştım						☒
Eğitimde ihtiyacım olan bilgiyi edindim						☒
Bu eğitime diğer arkadaşlarıma öneririm						☒

Özellik ve olumsuzluklar ile ilgili görüş ve önerilerinizi lütfen yazınız.

Çok verimli ve keyifli bir eğitim süreciydi. Bilgi ve tecrübelerinizi bizlerle paylaşıpınız için sonsuz teşekkürler. Genelde; bu seminerler zaman olarak alanında ve gerçekte anlatım ve sunum konusunda kısır bir süreç içerisinde olan kişilerce verildi. Buna karşın ki bu güzel ülkede güzel işler yapan eğitimciler var. Sizleri tanımak bize umut verdi. Farklı Taraf teşekkür ederiz. Anladığınızda sağlıklarla.

EK 3- Etik Kurul Onay Belgesi

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ETİK KURUL KARARLARI

KARAR TARİHİ	TOPLANTI SAYISI	KARAR SAYISI
28.06.2019	6	2019 - 212

KARAR NO: 2019 - 212
Üniversitemiz Eğitim Bilimleri Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Sevinç AYDIN'ın Dr. Öğr. Üyesi Şener ŞENTÜRK danışmanlığında “ Okul Öncesi Öğretmenlerine Yönelik Özel Yetenekli Çocuklarla İlgili Hizmet İçi Eğitim Programı Etkililiği” isimli yüksek lisans tezine ilişkin anket, mülakat ve gözlem çalışmalarını içeren 19705 sayılı dilekçesi okunarak görüşüldü.

Üniversitemiz Eğitim Bilimleri Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Sevinç AYDIN'ın Dr. Öğr. Üyesi Şener ŞENTÜRK danışmanlığında “ Okul Öncesi Öğretmenlerine Yönelik Özel Yetenekli Çocuklarla İlgili Hizmet İçi Eğitim Programı Etkililiği” isimli yüksek lisans tezine ilişkin anket, mülakat ve gözlem çalışmalarının kabulüne oy birliği ile karar verildi.